

Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
Фізико-математичний факультет
Кафедра бізнес-економіки та адміністрування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач аспірантури
та докторантури

Чистякова І.А.
« 20 » вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ТА МЕНЕДЖМЕНТ ЗНАНЬ

третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 «Економіка»

Освітньо-наукова програма Економіка

Мова навчання українська

Погоджено науковою радою Сумського
державного педагогічного університету імені
А.С.Макаренка

« 20 » вересня 2023р.

Голова

Кудріна О.Ю. Кудріна О.Ю., д.е.н., проф.

підпис (ПІБ, науковий ступінь, вч. звання)

Суми – 2023

Розробник:

Ілляшенко Н.С. доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри бізнес-економіки та адміністрування

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Протокол № 1 від «29» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ д.е.н., проф. Божкова В.В.

© Ілляшенко Н.С., 2023

© СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2023

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Освітній рівень: «доктор філософії»	Цикл професійної підготовки, обов'язкова	
		Семестр	
3-й		3-й	
Лекції			
16 год.		6 год.	
Практичні			
14 год.		4 год.	
Лабораторні			
-		-	
Самостійна робота			
90 год.		110 год.	
Консультації:			
- год		-	
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економіка та менеджмент знань» є формування у здобувачів освіти мислення стосовно того, що найважливішим активом сучасної організації виступають знання; набуття ними системи фундаментальних умінь і навичок, необхідних для управління знаннями на підприємстві: їх створенні, зберіганні, розподілу та застосування.

Предметом навчальної дисципліни є процеси та суб-процеси управління знаннями на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є економіка знань, її підрозділи та процеси, що у них відбуваються, методи та алгоритми управління знаннями на підприємстві.

У результаті засвоєння навчального матеріалу «Економіка та менеджмент знань» здобувач вищої освіти повинен володіти:

інтегральною компетентністю:

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

загальними компетентностями:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність)

ЗК-5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

спеціальними (фаховими) компетентностями:

СК-1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК-2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами

СК-7. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Опанування дисципліною ґрунтується на результатах навчання, отриманих під час навчання за освітньої програмою освітнього ступеня – магістр (другий рівень освіти).

Навчальна дисципліна пов'язана з іншими дисциплінами НП ОНП, а саме передуючими дисциплінами є: «Академічна іноземна мова», «Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях» та «Методологічні основи наукових досліджень (за темою дисертації)».

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувача повинні бути сформовані ряд знань, вмінь та навичок з автономності та відповідальності.

РН 01	Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.
РН 02	Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.
РН 03	Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках
РН 05	Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності
РН 08	Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти
<p>A 90 – 100 Відмінно</p>	<p>Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, вільно самостійно та аргументовано користується теоретичними знаннями; застосовує знання при розв'язуванні завдань, може пояснити хід розв'язання, аргументувати ефективність шляху їх виконання. Правильно розв'язує завдання контрольних робіт у межах понад 90%. Здобувач демонструє у наявності результати виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою з дисципліни</p>
<p>B 82 – 89 Добре</p>	<p>Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань, розв'язує завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно розв'язує більшість завдань контрольних робіт, що становить від 82 до 90%. Завдання практичних занять виконує у повному обсязі.</p>
<p>C 74 – 81 Добре</p>	<p>В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, ознайомлений з основними джерелами, допускає суттєві неточності та помилки. Правильно розв'язує частину завдань контрольних робіт, що становлять від 74 до 81%. Завдання практичних занять виконує у повному обсязі.</p>
<p>D 64 – 73 Задовільно</p>	<p>Вільно володіє матеріалом лекцій, але не може навести власних прикладів. Може виконати елементарні завдання з теми. Фрагментарно, поверхово без аргументації та обґрунтування відповідає на запитання, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичні завдання виконує з суттєвими неточностями, правильно розв'язує завдання контрольних робіт у межах від 64 до 73%. Виконує завдання практичних занять понад 64%.</p>
<p>E 60 – 63 Задовільно</p>	<p>Володіє матеріалом лекцій, не виявляє додаткове опанування та розширення знань. Знає основні поняття, відчуває труднощі у наведенні прикладів, аргументації положень, поясненні кроків розв'язання завдань. Розв'язує завдання контрольних робіт у межах від 60 до 63%</p>

F 35 – 59 Не задовільно	Здобувач вищої освіти не володіє теоретичним матеріалом з дисципліни, розв'язує прості практичні завдання. Допускає суттєві помилки, не може пояснити алгоритм розв'язування практичного завдання. Розв'язує завдань контрольних робіт у межах 36-59%
FX 1 – 34 Не задовільно	Здобувач вищої освіти не володіє теоретичним матеріалом з дисципліни. Виконання практичних завдань викликають значні труднощі. Розв'язує завдань контрольних робіт у межах від 0-до 35%

Розподіл балів, що отримують здобувачі вищої освіти, за розділами та видами діяльності

Контроль								Разом	Загальна сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8		
Поточний контроль									100
5	10	10	10	10	10	10	10	75	
Екзамен								25	

T 1, T 2 ... T 8 – номер теми

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту(роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання і методами демонстрування результатів навчання є: екзамен, тести, опитування під час проведення практичних занять, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та наукових досліджень.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1 Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Тема 1 Знання як основа розвитку підприємства

Поняття економіки знань, її характеристики та відмінності.

Теорія технологічних укладів та промислових революцій.

Види знань на підприємстві та джерела їх появи. Організаційно-економічний механізм управління знаннями підприємства. Суб'єкт та об'єкт управління знаннями. Підсистеми управління знаннями на підприємстві.

Тема 2 Управління вибором перспективних напрямів використання знань на підприємстві

Основні напрями використання знань на підприємстві: використання та удосконалення системи управління підприємством; комерціалізація продукції і технологій її виготовлення, які створені на основі знань; комерціалізація знань; внесення коректив у напрями використання знань; внесення коректив у напрями отримання знань.

Фактори впливу на процес прийняття рішення про напрями використання знань підприємства. Послідовність процедур вибору ефективних напрямів використання знань. Схема обігу знань підприємства.

Тема 3 Аналітичне забезпечення вибору напрямів комерціалізації знань підприємства

Етапи вибору напрямів комерціалізації знань. Визначення актуальних напрямів комерціалізації знань у галузі підприємства. Визначення актуальних напрямів комерціалізації знань підприємства. Стратегії комерціалізації знань підприємства.

Тема 4 Управління знаннями в системі інноваційного розвитку підприємства

Джерела та інструменти продукування і отримання знань. Фактори, що впливають на процеси продукування і використання знань. Напрями використання знань.

Процес продукування знань в організації. Способи отримання і використання знань в організації.

Тема 5 Стратегічне управління знаннями підприємства

Принципи формування і функціонування механізму управління знаннями.

Графічна інформаційна модель процесу стратегічного управління знаннями підприємства.

Структура бази знань як складової Web-системи організації, що передбачає використання комп'ютерних інформаційних технологій для її формування та використання.

Тема 6 Управління знаннями з позицій забезпечення економічної безпеки підприємства

Роль знань у забезпеченні економічної безпеки підприємства. Складові економічної безпеки підприємства, їх характеристики. Функції управління знаннями в розрізі окремих складових економічної безпеки підприємства.

Організація управління знаннями в розрізі забезпечення економічної безпеки підприємства.

Тема 7 Інноваційна культура підприємства

Поняття інноваційної культури суспільства та підприємства. Діагностика стану інноваційної культури суспільства та підприємства.

Тема 8 Управління знаннями в системі управління інноваційним розвитком науково-освітніх установ в умовах становлення економіки знань

Проблеми управління знаннями як елементом інтелектуального капіталу університету. Цифровий маркетинг знань у науково-освітній діяльності. Інформація і знання в системі управління науковими проектами.

Прикладні аспекти управління знаннями університету і його підрозділів.

6.3 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.		Самост.р.	Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р.
Тема 1 Знання як основа розвитку підприємства	14	2				10	10					10
Тема 2 Управління вибором перспективних напрямів використання знань на підприємстві	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 3 Аналітичне забезпечення вибору напрямів комерціалізації знань підприємства	14	2	2			10	19	2	2			15
Тема 4 Управління знаннями в системі інноваційного розвитку підприємства	14	2	2			10	15					15
Тема 5 Стратегічне управління знаннями підприємства	14	2	2			10	15					15
Тема 6 Управління знаннями з позицій забезпечення економічної безпеки підприємства	14	2	2			10	17	2				15
Тема 7 Інноваційна культура підприємства	14	2	2			10	15					15
Тема 8 Управління знаннями в системі управління інноваційним розвитком науково-освітніх установ в умовах становлення економіки знань	24	2	2			20	15					15
Усього годин	120	16	14			90	120	6	4			110

6.4 Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Управління вибором перспективних напрямів використання знань на підприємстві	2	2
2	Аналітичне забезпечення вибору напрямів комерціалізації знань підприємства	2	2
3	Управління знаннями в системі інноваційного розвитку підприємства	2	
4	Стратегічне управління знаннями підприємства	2	
5	Управління знаннями з позицій забезпечення економічної безпеки підприємства	2	
6	Інноваційна культура підприємства	2	
7	Управління знаннями в системі управління інноваційним розвитком науково-освітніх установ в умовах становлення економіки знань	2	
	Разом	14	4

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

- Захарчин Г. М., Ситник Й. С. Економіка та управління знаннями. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2022. 244 с.
- Інструменти та методи управління знаннями в системі інноваційного розвитку організацій : монографія / заг. ред. Ю. С. Шипуліна. Суми : Триторія, 2019. 270 с.
- Управління знаннями та інтелектуальним капіталом: Навчально-методичний посібник / упорядкування О.В. Захарова, М.В. Поляков / Черкаський державний технологічний університет. Факультет економіки та управління. - Черкаси, 2017. 131 с.
- Приймак В. Управління знаннями: підручник. К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2019. 240 с.
- Illiashenko N. Knowledge management at Ukrainian industrial enterprises in the context of innovative development / S. Illiashenko, Y. Shypulina, N. Illiashenko, O. Gryshchenko, A. Derykolenko // Engineering Management in Production and Services. 2020. Vol. 12, Issue 3, pp/ 43-56. DOI: 10.2478/emj-2020-0018 (Scopus)
- Ілляшенко Н.С. Управління знаннями при формування стратегії випереджаючого інноваційного розвитку підприємства / С.М. Ілляшенко,

- Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Проблеми системного підходу в економіці. – 2019. - Випуск 3 (71). Частина 1. – С. 215-223
7. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С., Райко Д.В. Комерціалізація знань в інноваційному процесі промислових підприємств. Інновації і трансфер технологій: методи, моделі та механізми управління: колективна монографія. за заг. ред. Омеляненка В.А. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2023. С. 102-118.

Додаткові:

8. Пошелюжний В. Історія розвитку економіки знань. Актуальні проблеми вітчизняної економіки, підприємництва та управління на сучасному етапі. 2019. С. 262–266.
9. Стоказ Я. М. Формування стратегічних знань промислового підприємства: дис... к-та екон. наук 08.00.04 / Харків. нац. у-т. Харків. 2018. 239 с.
10. Стратегічне управління знаннями підприємства / за ред. А. Наливайка. Київ : КНЕУ, 2014. 445 с.
11. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С., Комарницька Г.О. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2017. № 1. С. 231-241.
12. Ілляшенко Н.С., Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Управління вибором перспективних напрямів використання знань на підприємстві / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2019. – Випуск 23, частина 1. – С. 91-95.
13. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С. Розвиток закладів вищої освіти в умовах четвертої промислової революції. Бізнес Інформ. 2023. № 1. С. 60-67. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-1-60-67> URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-1_0-pages-60_67.pdf
14. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С., Ілляшенко Н.С. Інноваційний капітал і інноваційна культура в управлінні інноваційним розвитком підприємств в умовах технологічних трансформацій. Проблеми економіки. 2023. №1. С. 96-104.
15. Управління розробленням орієнтованої на знання стратегії інноваційного розвитку промислового підприємства / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко // Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій: колективна монографія / за ред. Нагорного Є.І. – Суми: Триторія, 2019. – С. 193-204.
16. Ілляшенко С.М., Ілляшенко Н.С., Шипуліна Ю.С. Маркетинг знань в управлінні стратегіями інноваційного розвитку промислового підприємства. Сучасний маркетинг: тренди, інновації, інструменти: монографія / [Ромат Є. В., Бабаченко Л. В., Багорка М. О., Білоткач І. А. та ін.] ; за заг. ред. Є. В. Ромата та С. Ф. Смерічевського. Київ.: Студцентр, 2021. С. 120-137.

17. Бутенко Н. Управління знаннями в корпораціях. Бізнес Інформ. 2015. № 11. С. 414–419.

Ресурси мережі Інтернет:

1. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Президента України. URL: www.president.gov.ua
3. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: www.rada.gov.ua
4. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: www.ac-rada.gov.ua
5. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. URL: www.kmu.gov.ua
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
7. Офіційний сайт Міністерства Юстиції України. URL: www.minjust.gov.ua
8. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA/>.
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
10. Офіційний сайт Євростату. URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Для проведення занять потрібні аудиторії, які мають мультимедійне обладнання.

Обладнання для практичних занять з курсу: ноутбук або ПК з зовнішньою звуковою картою та програмним забезпеченням (Steinberg Cubase 8.5 (або більш сучасна версія), Adobe Audition 1.6 (або більш сучасна версія), набір FabFilter TotalBundle 2017 (або більш сучасна версія).